(Nro. 15.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek, Nro. 8. 18. Stycznia 1822.

Wiadomości kraiowe.

Kommissyia specyialna pierwszey instancyi, złożona w Wenecyi przeciwko stronnictwu Węglarzy, ogłosiła w d. 24. Grudnia wyrok przeciwko 34 oskarżonym, zapadły w d. 22. t. m. Wszyscy skarani są mniey więcey od sześciu do dwudziestu lat na więzienie w twierdzy. Wyższy Sąd Lombardzko-Wenecki skazał iuż wprzód trzynastu z nich na śmierć za zdradę Stanu; N. Pan zamienił atoli karę dla wielu z tych pod d. 29. Października, trzech zaś naybardziey winnych skazał przez łaskawość Swoię wyrokiem z d. 11. Grudnia na więzienie w twierdzy Szpielbergu lub w zamku Lubianny.

Wiadomości zagraniczne.

Portugaliia, Brazyliia i Algarbiia.

Względem naynowszych wypadków w Pernambuko, zawieraią wiadomości Giełdy Londyńskiey z prowincyi Pernambuku z d. 27. Grudnia list następuiący. »W kilka dni po ostatnim moim liście z d. 3. Października Portugalczycy i Brazyliyczycy zmordawani, walką samych z sobą, zawarli zawieszenie broni, zdaiąc na mądrość Stanów rozpoznanie swoich zatargów, spodziewaiąc się, iż odpowiedź na ich przełożenia nadeydzie we trzy lub cztery miesiące; iak wielkie było ich zadziwienie, gdy się dowiedzieli w d. 16., iż na żądanie naszych Deputowanych przy wniyściu do kongressu, uchwalono odwołanie naszego Wielkorządzcy i woysk Europeyskich, wraz z zupełną naganą wszystkiego tego, przez co rozumieli Portugalczycy, że sobie ziednali chwałę! Przeięci boiaźnią z powodu tey niespodziewaney wiadomości, zaniechali zupełnie tuteyszych spraw kraiu i wszyscy, których nie wstrzymuią tu sprawy handlowe udali się z żonami, dziećmi i t. p. częścią do Lizbony, częścią do Bahii. Liczba tych wychodzców wynosiła w ciągu tego tygodnia kilka tysięcy, a większa część pozostałych trudni się ukończeniem swoich spraw, dla pospieszenia za tamtymi. My drudzy Europeyczykowie (nie będący Portugalczykami) będziemy mieli otwarte pole do przedsięwzięć, kiedy sprawy swoie upuścili Portugalczycy, którzy się z nami wspólne ubiegali. Co się zaś dotycze Brazyliyczyków, to źródła kraiu arsenał i zamki są w ich mocy i ieżli zechcą ogłosić się niepodległymi, niepotrzeba im więcey iak donieść o tém Stanom.

Wczoray mianowali oni swą Juntę; wszyscy członkowie teyże są dawnymi towarzyszami Martineza, który chciał iuż w roku 1817 uczynić powstanie; Benito Jose da Costa, iest iednym Europeyczykiem po między nimi i tylko dla tego wybrany, ponieważ Portugalczycy uważaią go bydź zbiegiem. Mamy nadzieię, iż handel nasz zakwitnie znowu pod ich opieką, i tego też potrzebuie, albowiem od dwóch miesięcy nie wprowadzono tu żadnych artykułów.«

Hiszpaniia.

Oto są naynowsze wiadomości, których udziela Gazeta Francyi z d. 28. Grudnia pod napisem:

z Irunu d. 22. Grudnia.

»Korpus roialistów, utworzony w Nawarze, (porownay wiadomość tę z Gaz. Franc. umieszczoną we wczorayszym numerze gaz. naszey) codziennie się powiększa, do dziś dnia liczy on iuż 1500 ludzi dobrze uzbroionych i ubranych. (Dziennik Paryzki podaie siłę tego korpusu na 2000 ludzi.) Zostaie on pod rozkazami Junty Apostolskiey, która siedzibę swoią obrała w tey chwili w Ronceval. Woysko roialistów obsadziło całą dolinę Roncevalską aż do granicy Francuzkiey, blisko Bearn. Jeden z naczelników, iest znany Gruchar; był on iednym z głównie wspieraiących Minę w ostatniey woynie niepodległości przeciwko Buonapartemu.«

»Jakeśmy donieśli dnia wczorayszego woyska Guipuskoi, Alawy, Biskai odebrały rozkazy wyruszenia do Nawarry, dla oparcia się postępom roialistów. Dwa bataliony pułku Cesarza Alexandra, wyszedłszy w pomienionym kierunku z Wittoryi, przechodząc przez

)(

Toulużę śpiewały osławioną piosnkę *Tragala*; mieszkańcy, którym się ta muzyka wcale niepodobała, połączyli się, ięli za broń i poszli za temi dwóma batalionami, których dosięgli pod Ecombrią, między Toulużą i Pampłoną; tam wszczęła się pomiędzy nimi potyczka: obadwa bataliony utraciły około 60 ludzi, reszta ratowała się ucieczką. Biskayczykowie wołali: »Niech żyie religiia! Niech żyie Król!« i zdaie się, że wszyscy mieszkańcy tey prowincyi przeciwni są nowemu systematowi.«

»Skoro roialiści Roncewalscy otrzymali wiadomość o poruszeniach woyska przeciwko nim wysłanego, postanowili podzielić się na różne korpusy. Onegday, ieden z takich korpusów pokazał się na wzgorzach Leso, zatrzymał tamże gońca poczty, lecz po kilku pytaniach dozwolił mu udadź się w dalszą podróż do Madrytu.«

»Oddział pułku Toledo, wysłany przeciwko roialistom, doznawszy silnego odporu, cofnął się w bardzo złym stanie do Pamplony.«

»Wiadomości, które z Andaluzyi odbieramy, donoszą, iż prowincyia ta wystawioną iest ciągle na wpływ ultra-republikanów i ultra-łotrów. Podług doniesień z Korunny, osławiony Espoz y Mina nieznalazłszy w Galicyi dostatecznego wsparcia do wykonania planów swoich, miał złożyć dowództwo w ręce mianowanego przez Króla Marszałka polne- D. Ramon Lopez.«

Listy z Bajonny donoszą, iż w Bilbao zaszły rozruchy podczas odnowienia Władz municypalnych. Mieszkańcy podzielili się na cztery stronnictw, z których każde ma swoich kandydatów. Ponieważ stronnictwo liberalistów przemogło, lud okazał ztąd iawnie swą niechęć i skupił się na placu. Milicyie i gwardyie narodowe musiały iąć za broń i dopiero po długich układach udało się przywrócić spokoyność.

Względem ostatecznego rezultatu narad Stanów nad znanem Kommissyi zdaniem, i opartym na temże do Króla adresie, którego treści udzieliśmy w Numerze 11/6. gaz. nasz., widziemy z ostatnich wiadomości Madryckich z d. 17. z. m. (mówi Dostrzegacz Austryiacki) umieszczonych w gazetach Paryzkich, że Kommissyia po długich rozprawach, w których naymocniey powstawano na Ministeryium, wniosek swóy zapewnie z boiaźni, aby się nie zdawał bydź pobłażaiącym dla Ministeryium a ztąd niebył odrzuconym, odmieniła go na posiedzeniu z d. 15. t. m. w tem, iż oświadczono ma bydź w adressie do Króla: »Stany tego są zdania, »iż teraźnieysze Ministeryium nie po»siada potrzebney siły moralney do »kierowania szczęśliwie sterem Rządu narodo»wego, wspierania godności i prerogatyw koro»ny i ziednania onym powagi; dla czego spo»dziewaią się Stany i proszą Króla, aby wyko»nywaiąc służące sobie prawa raczył przedsię»wziąc takie środki, iakich koniecznie wymaga »stan kraiu.« — Tak tedy odmieniony wniosek przyięto 104 głosami przeciwko 59.

Oprócz tego zawieraią gazety Paryzkie z d. powyższego, że Król mianował Jenerała D. Jaimto Romarate naczelnikiem woyskowym tameczney prowincyi, iednego z tych, których buntownicy Kadyxeńscy mienili bydź godnym tey posady; dotychczasowego zaś naczelnika politycznego w Burgos, Pułkownika Escario, przeniosł na podobny urząd do Kadyxu!

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Z Dublina. — Dnia 15. Grudnia otworzono szczególną Kommissyię w Limerick, wszyscy podeyrzani, włoczący się po kraiu, a którzy do wiary podobna, że pomagaią rozsiewać zły sposób myślenia, powinni stawić rękoymiię, lub bydź uwięzionymi do następnego posiedzenia. Liczba więźniów wynosi 49, z których 4 obwinionych iest o zaboystwo, 3 o nocne napady domów, 2 o rozboy po gościńcach i t. d. — Siedzi więcey iak 100 osób za różne przestępstwa w więzieniach Hrabstwa Limerick, a iednak nieodstraszaią się tem burzyciele spokoyności; dowódca buntowników ośmielił się nawet podadź Lordowi Porucznikowi na pismie oświadczenie, iż za każdego tego spólnika, któryby został stracony, każe zabić 10 ludzi, gdzieby ich tylko spotkał.— Kommissyia szczególna sądu w Limerick wskazała dotąd 7 osób na śmierć a 2 uwolniła.

Francyia.

Z Paryża d. 29. Grudnia. — Dzisieyszy Monitor zawiera, co następuie: »Źle myślący knowali od kilku tygodni nowy spisek przeciwko Rządowi Króla. Mieli oni zamiar, uderzyć i zaiąć zamek miasta Saumur nad Ligierą. Jenerał Jamin, uwiadomiony o tem przez Jenerała Gentil Saint-Alphonse, wyruszył z Angers z dwoma kompaniiami 44. pułku do Saumur. Nowszemi wiadomościami odebranemi w drodze zaspokoiony, rozkazał tenże Jenerał powrócić tym kompaniiom. W d. 23. uwięziono ośmiu podofficerów ze szkoły Saumurskiey; wychowańcy tey szkoły otrzymali sami to zlecenie i wykonali ie dokładnie. Wielu tych wychowańców udało się wraz

do dowódzcy Departamentu dla wyiawienia mu zamiarów. W Angers uwięziono Adjutanta podofficera 44. pułku i sierżanta starszego tegoż pułku. Nieiaki Delon, miany za naczelnika spisku, zbiegł w chwili zbliżenia się woyska. Sprawa wytoczona będzie w Sądzie woiennym. Jenerał Porucznik Wice-Hrabia de Briche, Dowódzca Dywizyi, przybył na d. 25. o godzinie 10. rano do Saumur. Za nim miało ciągnąć 4,000 ludzi, dał atoli rozkaz, aby powrócili do Tours.«

Izba Parów przyięła w dniu 26. Grudnia względem tymczasowego zezwolenia na trzy dwunaste części podatków proiekt do ustawy, który utrzymał się w Izbie Deputowanych, i wyznaczyła do rozpoznania onegoż Kommissyię, złożoną z Parów: Mollieu, Lenis, Villemauzy, Talaru i Narbonne.

Szef szwadronu Duvergier i Porucznik de la Verderie osadzeni w więzieniu S. Pelagii, pierwszy, za rozruchy Czerwcowe; drugi, za spisek z d. 19. Sierpnia, naleźli sposoby uyścia z więzienia.

Jenerał Hrabia Montelegier i Pułkownik Barbier-Dufay, co niedawno toczyli z sobą o potwarz sprawę, w którey Pułkownik skazany został na areszt miesięczny, poiedynkowali się w dniu 27. Grudnia w lasku Boulogńskim; Jenerał odebrał raz w ramię.

Z Paryża. — Tuteyszy Sąd karzący na posiedzeniu swoiem z d. 27. Grudnia po godzinnem naradzeniu się skazał na siedmio letnię poniewolną robotę i koszta sprawy obwinionego i przekonanego Mary, iż Jego Królewicowskiey Mości Xięciu Oranii pisemnie groził śmiercią.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 13. Stycznia. — J. C. M. Wielki Xiążę Konstanty wyiechał ztąd wczoray do Petersburga.

Sąd Appellacyyny Królestwa Polskiego w zastępstwie Sądu Kassacyynego co do spraw kryminalnych działaiący, w miesiącu Listopadzie r. b. w obudwóch Wydziałach swoich do sądzenia wzmiankowanych spraw przeznaczonych sądził o morderstwo 3, o zabóystwo 2, o dzieciobóystwo 2, o otrucie 2, o przyczynienie się do śmierci 2, o ranienie 2, o rabunek 2, o kradzież 18, o krzywoprzysięstwo 1, o oszustwo 1, o potwarz 1, o samowładność 3, o obelgi 6, razem spraw 44. — W trzydziestu czterech sprawach Rekursa odrzucił, w siedmiu tylko przyiął, a w trzech sprawach zawiesiwszy zawyrokowanie, dalsze wyśledzenie stanowczych okoliczności nakazał. — Z tych ważnieysze były; Michała Albrychta i Filipa Swiecha o morderstwo obwinionych, z których pierwszy na karę śmierci skazany, Maryianny Zytto o otrucie obwinioney, Doroty Dytz za dzieciobóystwo na karę śmierci skazaney, Franciszka Kowalewskiego za zabóystwo, także na karę śmierci skazanego, nakoniec Macieja Kubczuka obwinionego o popełnione w kłótni zabóystwo. Na teraz czyni się tylko wzmianka o sprawie zawsze interesuiącey ze skargi oyca przeciw synowi za wyrządzone przez tegoż obelgi do Sądu wytoczoney, w którey oskarzony syn na zasadzie Art. 439. Kodexu Karzącego Polskiego przez Sąd Kryminalny na karę pieniężną skazany został; Sąd zaś Kassacyyny zważywszy, że występek przed ogłoszeniem Kodexu Karzącego Polskiego był popełniony, kiedy ieszcze prawo Kryminalne Pruskie obowiązywało, na zasadzie tegoż prawa Pruskiego §. 598. obwinionego na odebranie klęcząc nagany Sędziowskiey skazał.

Kraków.

Dokończenie piątego posiedzenia Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey z dnia 7go Grudnia r. z.:

Sekretarz Seymu odczytał proiekt Senatu, w którym Senat przekonawszy się o potrzebie wzniesienia teatru dla wydoskonalenia sceny Narodowey kosztem publicznym, przekłada ustawę nakazuiącą wystawić nowy gmach teatralny w mieyscu kościoła WW. SS. z powodu, że kościoł ten iuż niezdatny i niebezpieczny do obrządków religiynych; i wszelkie fundusze tegoż kościoła przywiązać do kościoła Ś. Piotra; na budowę teatru zaś użytych ma bydź 100,000 Zł. pol. z funduszów laudemialnych, z warunkiem powrócenia onych temuż funduszowi z dochodów teatru. — Repr. X. Sołtyk, Delegowany z Kapituły, znayduiąc proiekt przeniesienia kollegiaty WW. SS. z wybudowaniem teatru połączony, wniosł na podzielenie onegoż. Izba Prawodawcza postanowiła przesłać go Kommissyi Skarbowey z uwagą Deleg. Kapituły. Repr. Kozłowski czytał proiekt o urządzeniu hypotek. Wniosek ten Izba Prawodawcza Senatowi przesłać postanowiła. Senator Delegowany Stoszowski oznaymił, iż proiekt urządzenia hipotek nie potrzebuie inicyatywy Senatu lecz wprost przez Seym nadzwyczayny decydowany będzie, co się zaś dotycze mozoły w Kwerendzie Senat temu starał się zaradzić oznaczaiąc złp. 6000 na sporządzenie indexów akt dawnych. Repr. Kozłowski ob-

stawał przy możności decyzyi proiektu o hipotekach przez Seym teraźnieyszy tudzież proiektu zaięcia własności prywatney na użytek publiczny. Repr. Słotwiński delegowany z Akademii mniemał potrzebę oznaczenia tax za kwerendę i czasu w którym wydanie extraktu nastąpić powinno. Marszałek Seymu co do wniosku Reprezentanta Słotwińskiego wezwał go, aby złożył takowy na pismie poczém do Senatu będzie odesłany.

Obraz polityczny różnych Państw Europeyskich,

w Październiku 1821.

Cesarstwo Austryiackie. — Imieniny naszego nayukochańszego Monarchy obchodzono w roku tym przez czynności pobożne i wypełnienie cnót obywatelskich. N. Pan przepędził dzień ten w Hollitschu. — Kanclerz Domu, Dworu i Państwa, Xiążę Metternich, poiechał do Hannoweru z oświadczeniem życzeń Cesarza Jago Mości z szczęśliwego przybycia Króla JMci W. Brytanii do Królestwa Hannowerskiego. — W Pradze, Lwowie, Brynie, Gracu i Klagenfurcie odprawiły się Seymy. — Z będących ieszcze w obiegu pieniędzy papierowych spalono znowu dziesięć millionów. — Rocznicę bitwy ludów pod Lipskiem obchodzono w Wiedniu i Pradze obrzędem kościelnym i woyskowym.

Cesarstwo Rossyyskie. — Cesarz powrócił do Petersburga z podróży swoiey do Witepska. Za nim udał się także W. Xiążę Michał będąc także obecny wielkiemu przeglądowi gwardyy.

Cesarstwo Tureckie. — Ponieważ flota Grecka zawinęła iuż dawniéy do Spezyi Idryi i Ipsary dla naprawienia okrętów, zaopatrzenia się w żywność i przezimowania, miała także i flota Turecka poyść za iey przykładem, a dla przezimowania zawinąć miała w północnéy stronie wyspy Kandyi do portu Sady. Zdaie się atoli bydź pewną rzeczą, że woyna na owych morzach ogranicza się tylko na krążeniu, rozboiach morskich Greków, którzy nie zawsze szanuią bandery Europeyskie. — Wyspa Cyper była kilka tygodni widownią strasznych okrucieństw; teraz posłano tam Firman W. Sułtana, po ogłoszeniu którego spodziewaią się przywrócenia spokoyności i porządku.

Państwa Związku Niemieckiego — Król W. Brytanii przybył do Hannoweru, a zabawiwszy tamże trzy tygodnie, powrócił do Anglii. Częste napady podagry nie dozwalały Monarsze tak często, iak sobie życzył, ukazywać się ludowi, który chwytał zawsze każdą sposobność ukazania swoiemu Władzcy dowodów niezaprzeczoney miłości i wierności. Obecność Króla zwabiła wielu dostoynych i nayiaśnieyszych gości do Hannoweru; między Xiążętami był także Arcy-Xiążę Ferdynand Austryiacki-Este. — W W. Xięstwie Badeńskiém przedsięwzięto połączenie obudwu wyznań ewanielickich.

Królestwo W. Brytanii. — W Hrabstwie Irlandzkiem Limerick wybuchły znaczne rozruchy, które zniewoliły do ściągnienia tamże znaczney siły woyskowey. — Na warsztatach w Chatam buduią teraz 17 okrętów woiennych.

Królestwo Francuzkie. — Po przybyciu Hrabiego Bertrand z wyspy S. Heleny, ogłosił go Król za będącego obiętym w wyroku amnestyi z roku 1816 i rozkazał przywrócić Hrabiego do wszystkich praw, tytułów, godności i honorów. — Rezultat wyborów nie wiadomy, każdy wystawia sobie podobieństwa i porownywa stosunkowe siły stronnictwa, do którego należy. Widać oczewiście, że Francyia odpycha rewolucyionistów. Strona prawa Izby, podług wszelkiego do prawdy podobieństwa, wystawiać będzie silną większość, zapewniaiącą tryiumf prawego Tronu Królewskiego. — Środki przedsięwzięte dla zapobieżenia przystępowi żółtey gorączki do Francyi naylepszy uwieńczył skutek. Tylko w szpitalu Marsyliyskim było ieszcze kilku chorych zapowietrzonych; atoli ściśle odłączenie ich od stałego lądu ochroniło tak miasto, iak i stały ląd od tego pustoszącego złego. Nie należy przeminąć tu ludzkością tchnącey gorliwości kilku Francuzkich lekarzy, którzy pospieszyli na pomoc nieszczęsnym mieszkańcom Barcellony w chwili, gdy zaraza iuż wszystkich lekarzy Hiszpańskich sprzątnęła. Między lekarzami Francuzkiemi panowało szlachetne ubieganie się, wielu z nich chciało przedsięwziąć tę podróż; dozwolono takowey pieciu, a z tych Mazet, stał się ofiarą miłości bliźniego; trzech z iego towarzyszy zachorowało, lecz niebo czuwało nad ich życiem poświęconém dobroczynności; są oni iuż teraz zdrowymi.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.